

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การเลือกตั้งผู้แทนข้าราชการครูใน อ.ก.ค.จังหวัด

สำนักงาน ก.ค. ได้มีหนังสือที่ ศธ ๑๓๐๖/๐๔๔ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยสำนักงาน ก.ค. ได้รับหนังสือจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ด่วนที่สุด ปกปิด ที่ ศธ ๑๑๘๑/๒๕๗๐ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๔ ขอรื้อคุณสมบัติผู้ได้รับเลือกตั้ง อ.ก.ค. จังหวัดมหาสารคาม รายนายไพฑูรย์ อนุสสัย ซึ่ง ก.ค. พิจารณาแล้วเห็นว่า นายไพฑูรย์ฯ ขาดคุณสมบัติทั่วไป ตามข้อ ๖ แห่งกฎ ก.ค. ฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ว่าด้วย คุณสมบัติ สัดส่วน และวิธีการเลือกตั้งผู้แทนข้าราชการครูเข้าร่วมเป็นกรรมการใน ก.ค. และคุณสมบัติและวิธีการเลือกตั้งผู้แทนข้าราชการครูเข้าร่วมเป็นอนุกรรมการใน อ.ก.ค. กรม อ.ก.ค.จังหวัด และ อ.ก.ค.กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง ซึ่งได้รับเงินเดือนต่ำกว่า ระดับ ๗ และเคยดำรงตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้เสนอมาแล้ว ไม่ครบสิบปี ในกรณีดังกล่าวนี้ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคามต้องดำเนินการเลือกตั้งใหม่ หรือจะถือว่าผู้ที่ได้คะแนนในลำดับถัดไปเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง

ก.ค. โดย อ.ก.ค. วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการครูพิจารณาแล้ว มีความเห็นเป็น ๒ ฝ่าย คือ

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า ตามกฎ ก.ค. ฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ได้กำหนดกรณีการเลือกตั้งใหม่มีสองกรณี คือ เมื่อผู้แทนข้าราชการครูพ้นจากตำแหน่งตามวาระ(ข้อ ๑๘) หรือว่างลงก่อนถึงคราวออกตามวาระ (ข้อ ๒๙) ให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่

แต่สำหรับกรณีตามที่ขอรื้อผู้ได้รับเลือกตั้ง เป็นผู้ขาดคุณสมบัติมาตั้งแต่ต้น อันเกิดจากความบกพร่องในขั้นตอนการตรวจสอบคุณสมบัติ จึงไม่ใช่กรณีที่จะต้องเลือกตั้งใหม่ตามที่กฎ ก.ค. กำหนดไว้ เมื่อปรากฏว่าผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ขาดคุณสมบัติก็ต้องถือว่าผู้นั้นมิได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการเลือกตั้ง ฉะนั้น ผู้ที่ได้คะแนนในลำดับถัดไปและไม่ขาดคุณสมบัติ จึงเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง เป็นผู้แทนข้าราชการครูใน อ.ก.ค. จังหวัด และถือว่าเป็นผู้แทนข้าราชการครูมาตั้งแต่ต้น ทั้งนี้ โดยเทียบเคียงตามมติ อ.ก.ค. วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการครู ซึ่งทำการแทน ก.ค.ในคราวประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๔๐ เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า หากเทียบเคียงตามมติดังกล่าวเป็นการเลือกตั้งผู้แทนข้าราชการครู ใน อ.ก.ค.กรม ซึ่งในการเลือกตั้ง อ.ก.ค.กรมจะมีการเลือกตั้งสองขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการเลือกตัวแทนของแต่ละจังหวัด ขั้นตอนที่สอง ให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของแต่ละจังหวัดนั้น มาเลือกตั้งกันเอง เพื่อให้ได้ผู้แทนข้าราชการครู ๓ คนเป็นผู้แทนข้าราชการครูใน

อ.ก.ค.กรม ซึ่งต่างจากการเลือกตั้งผู้แทนข้าราชการครูใน อ.ก.ค. จังหวัด เพราะการเลือกตั้งผู้แทนข้าราชการครูใน อ.ก.ค. จังหวัด เป็นการเลือกตั้งขั้นตอนเดียวที่มีผลให้ผู้ได้รับเลือกตั้งได้เป็นผู้แทนข้าราชการครูใน อ.ก.ค.จังหวัดทันที ดังนั้น หากใช้การเลื่อนผู้ที่ได้คะแนนในลำดับถัดไปขึ้นมาแทน อาจเกิดข้อโต้แย้งได้ว่าถ้าคนที่ได้รับเลือกลำดับที่ ๑ ไม่ได้สมัครรับเลือกตั้ง คนที่ได้ลำดับที่ ๒ ก็ไม่แน่ว่าจะเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง อีกทั้งการที่จะเลื่อนผู้ที่ได้คะแนนในลำดับถัดไปขึ้นมาแทนก็ไม่มีกฎหมายรองรับและในแง่ของความเป็นธรรม จึงควรให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่

จึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อวินิจฉัยปัญหาดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าว ประกอบกับได้รับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงและสำนักงาน ก.ค.) แล้ว เห็นว่า ตามมาตรา ๑๙^๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ กำหนดว่า คุณสมบัติและวิธีการเลือกตั้งผู้แทนข้าราชการครูให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค. และโดยที่ข้อ ๖^๒ แห่งกฎ ก.ค. ฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ว่าด้วยคุณสมบัติ สัดส่วน และวิธีการเลือกตั้ง ผู้แทนข้าราชการครูเข้าร่วมเป็นกรรมการใน ก.ค. และคุณสมบัติและวิธีการเลือกตั้งผู้แทนข้าราชการครูเข้าร่วมเป็นอนุกรรมการใน อ.ก.ค. กรม อ.ก.ค. จังหวัด และ อ.ก.ค.กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดคุณสมบัติของข้าราชการครูผู้มีสิทธิเข้ารับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครูใน อ.ก.ค.จังหวัดว่าต้องเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนไม่ต่ำกว่า ระดับ ๗ หรือเป็นข้าราชการครูซึ่งดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้สอนในหน่วยงานทางการศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันเลือกตั้ง และเป็นข้าราชการครูซึ่งสังกัดและปฏิบัติราชการอยู่ในหน่วยงานทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งในเขตเลือกตั้งนั้น เป็นระยะเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้ง แต่กรณีตามปัญหาปรากฏว่านายไพฑูรย์ อนุสสัย ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครู ใน อ.ก.ค.จังหวัดมหาสารคามเป็น ผู้ขาดคุณสมบัติที่จะเป็นผู้มีสิทธิเข้ารับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครู ใน อ.ก.ค. จังหวัด เนื่องจากเป็นผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนต่ำกว่าระดับ ๗ และเคยดำรงตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้สอนมาแล้วไม่ครบสิบปี

เมื่อพิจารณา กฎ ก.ค. ฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ. ๒๕๓๙)^๓ ได้กำหนดกรณีการเลือกตั้ง

^๑มาตรา ๑๙ คุณสมบัติและวิธีการเลือกตั้งผู้แทนข้าราชการครูตามมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.

^๒ข้อ ๖ ข้าราชการครูผู้มีสิทธิเข้ารับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครูใน อ.ก.ค.จังหวัด หรือ อ.ก.ค.กรุงเทพมหานคร ในเขตเลือกตั้งใด ต้องดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับเงินเดือนไม่ต่ำกว่าระดับ ๗ หรือเป็นข้าราชการครูซึ่งดำรงตำแหน่ง หรือเคยดำรงตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้สอนในหน่วยงานทางการศึกษา มาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันเลือกตั้ง และเป็นข้าราชการครูซึ่งสังกัด และปฏิบัติราชการอยู่ในหน่วยงานทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งในเขตเลือกตั้งนั้น เป็นระยะเวลาติดต่อกัน ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้ง

ใหม่ไว้สองกรณี คือ กรณีแรกตามข้อ ๒๘^๓ แห่งกฎ ก.ค. ดังกล่าวที่กำหนดว่า เมื่อผู้แทนข้าราชการครู ใน อ.ก.ค.จังหวัด พ้นจากตำแหน่งตามวาระและกรณีที่สองตามข้อ ๒๙^๔ แห่งกฎ ก.ค.ดังกล่าวที่กำหนดว่า เมื่อผู้แทนข้าราชการครูใน อ.ก.ค.จังหวัด วางลงก่อนถึงคราวออกตามวาระให้ดำเนินการให้มีการเลือกตั้งใหม่อย่างไรก็ตาม กรณีตามปัญหา แม้ว่า นายไพฑูรย์ อนุสัตย์ ผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครู ใน อ.ก.ค.จังหวัด เป็นผู้ขาดคุณสมบัติที่จะเป็นผู้มีสิทธิเข้ารับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครูใน อ.ก.ค.จังหวัด มาตั้งแต่ต้น แต่เนื่องจากมีความบกพร่องในขั้นตอนการตรวจสอบคุณสมบัติ อันเป็นเหตุให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคามได้มีประกาศสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม เรื่อง ผลการเลือกตั้งผู้แทนข้าราชการครูใน อ.ก.ค.จังหวัดมหาสารคาม ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ให้นายไพฑูรย์ อนุสัตย์ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครูใน อ.ก.ค.จังหวัดมหาสารคาม มีกำหนดวาระการดำรงตำแหน่ง ๔ ปี ตั้งแต่วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ เป็นต้นไป และการขาดคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น ไม่ใช่เหตุให้นายไพฑูรย์ อนุสัตย์ พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ ทั้งยังไม่มีคำสั่งให้นายไพฑูรย์ อนุสัตย์ พ้นจากตำแหน่งผู้แทนข้าราชการครู ใน อ.ก.ค.จังหวัดมหาสารคาม เพราะเหตุขาดคุณสมบัติแต่อย่างใด จึงมีผลให้นายไพฑูรย์ อนุสัตย์ เป็นผู้แทนข้าราชการครู ในอ.ก.ค.จังหวัดมหาสารคาม ตั้งแต่วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ เป็นต้นมา

อย่างไรก็ดีปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า นายไพฑูรย์ อนุสัตย์ ได้ลาออกจากการเป็นผู้แทนข้าราชการครู ใน อ.ก.ค.จังหวัดมหาสารคามแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๔๔ และการลาออกมีผลให้นายไพฑูรย์ อนุสัตย์ พ้นจากตำแหน่งผู้แทนข้าราชการครู ใน อ.ก.ค. จังหวัดมหาสารคามทันที ดังนั้น เมื่อนายไพฑูรย์ อนุสัตย์ พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากได้ลาออกจากตำแหน่งจึงเป็นเหตุให้ตำแหน่งผู้แทนข้าราชการครู ใน อ.ก.ค.จังหวัดมหาสารคามว่างลงก่อนถึงคราวออกตามวาระ อันมีผลให้ต้องดำเนินการให้มีการเลือกตั้งใหม่ เพื่อให้ได้ผู้แทนข้าราชการครูแทนตำแหน่งที่ว่างลงภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่าง ตามข้อ ๒๙ แห่งกฎ ก.ค. ดังกล่าว และในกรณีดังกล่าวนี้ไม่อาจใช้วิธีการเลื่อนผู้ที่ได้คะแนนลำดับที่สองขึ้นมาดำรงตำแหน่งแทนได้ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้อำนาจไว้แต่อย่างใด

^๓ข้อ ๒๘ เมื่อผู้แทนข้าราชการครูใน ก.ค. อ.ก.ค.กรม อ.ก.ค.จังหวัด หรืออ.ก.ค. กรุงเทพมหานคร จะถึงกำหนดพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้สำนักงาน ก.ค. แจ้งให้ส่วนราชการตามที่ระบุไว้ในข้อ ๘ ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน เพื่อให้ดำเนินการเลือกตั้งข้าราชการครูในสังกัดเป็นผู้แทนข้าราชการครูใน ก.ค. อ.ก.ค. กรม อ.ก.ค. จังหวัดหรือ อ.ก.ค.กรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ผู้แทนข้าราชการครูคนก่อนพ้นจากตำแหน่ง

^๔ข้อ ๒๙ ในกรณีที่ตำแหน่งผู้แทนข้าราชการครูใน ก.ค. อ.ก.ค.กรมอ.ก.ค.จังหวัด หรือ อ.ก.ค.กรุงเทพมหานคร วางลงก่อนหรือคราวออกตามวาระ ให้ดำเนินการให้มีการเลือกตั้งใหม่ เพื่อให้ได้ผู้แทนข้าราชการครูแทนตำแหน่งที่ว่างลงภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่าง ทั้งนี้เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งของผู้แทนข้าราชการครูที่ว่างลงเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน

(ลงชื่อ) ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนคานต์
(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนคานต์)
เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กันยายน ๒๕๔๔